

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра логопедії та спеціальних методик

Кваліфікаційна робота
магістра
з теми **«ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ»**

Виконала: студентка 2 курсу
групи SoL1-M22z
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Горін Ольга Олександрівна

Керівник: **Федоренко Світлана Володимирівна,**
доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: **Руденко Лілія Миколаївна,**
доктор психологічних наук, професор

Кам'янець-Подільський – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ	5
1.1 Сутність мотивації навчальної діяльності школярів	5
1.2 Основи формування мотивації навчальної діяльності школярів	13
1.3 Особливості пізнавальної та навчальної діяльності дітей з порушенням мовлення	22
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ	39
2.1 Засади формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення	39
2.2 Формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення на уроках різних предметів	50
2.3 Додаткові методи мотивації й підтримки школярів з порушенням мовлення	63
Висновки до розділу 2	72
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЯ	74
3.1 Методика дослідження формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення	74
3.2 Аналіз результатів дослідження	75
3.3 Висновки до розділу 3	77
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність роботи. Питання формування навчальної мотивації є широкою і необхідною темою, яку варто опрацювати для роботи з усіма школярами, особливо враховуючи зміни у суспільстві та в педагогічних підходах зокрема. Ще важливішим воно є для навчання школярів з особливими освітніми потребами.

Порушення мовлення можуть суттєво впливати на здатність дитини успішно навчатися. Такі учні стикаються з труднощами в сприйнятті та вираженні інформації, спілкуванні з людьми та взаємодії з навколишнім світом. Це, своєю чергою, негативно впливає на психіку дитини, зокрема можуть проявлятися тривожні, депресивні стани, невротичні прояви, невпевненість в собі. Тому викладання вимагає спеціалізованого підходу, який враховував би індивідуальні потреби кожного школяра.

Мотивація до навчання є одним з ключових складників успішності учнів у навчанні. Без прагнення діяти та досягати неможлива успішна робота. Зацікавлення та бажання навчатися заохочують не лише академічні успіхи, а й розвиток особистості в цілому. Через індивідуальні особливості учнів з порушенням мовлення формування мотивації стає ще актуальнішим.

Запорукою всебічного розвитку особистості учня є безперервне здобуття знань та вмінь з різних навчальних предметів. В умовах Нової української школи завдання кожного вчителя – знайти такі способи і заходи, використати такі навчальні підходи, щоб тривав процес самореалізації, саморозвитку, а пізнавальні потреби всіх школярів спонукали їх діяти далі й навчатися на високому рівні.

Питання мотивації навчальної роботи учнів з порушенням мовлення є доволі актуальним у літературі. Зокрема, важливими працями є роботи Рібцун Ю. В., Гаяш О.В, Коноплястої С. Ю. тощо.

Актуальність усіх цих питань та потреб і зумовила вибір теми магістерської роботи «Формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення».

Мета дослідження – дослідити й обґрунтувати методи формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Розглянути теоретичні основи формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.
2. Дослідити методи роботи щодо формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.
3. Проаналізувати використання конкретних методів формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.

Об'єктом дослідження є навчальна діяльність школярів з порушенням мовлення.

Предметом дослідження є методи формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.

Методи дослідження – вивчення й аналіз психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури, систематизація, класифікація здобутої інформації, її синтез та узагальнення; педагогічний експеримент, методи цілеспрямованого спостереження, аналіз уроків.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропонована методичні методи, а також проаналізовані завдання, вправи, фрагменти уроків можуть бути використані вчителями початкових класів у їхній практичній діяльності з метою ефективного формування мотивації.

Апробація результатів роботи. Основні положення дослідження та методичні розробки були презентовані на звітних конференціях.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

ВИСНОВКИ

Під час виконання магістерської роботи було досліджено теоретичні основи формування мотивації школярів з порушенням мовлення, а саме проаналізовано сутність мотивації навчальної діяльності, досліджено основи формування мотивації школярів та особливості пізнавальної діяльності дітей з порушенням мовлення.

Далі було описано методи формування мотивації навчальної діяльності дітей з порушенням мовлення. Для цього описано засади формування мотивації школярів з особливими потребами та описано методи формування навчальної діяльності дітей з порушенням мовлення.

Обрані методи формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення були перевірені експериментальним шляхом.

Мети дослідження було досліджено виконанням таких завдань:

1. Розглянути теоретичні основи формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення;
2. Дослідити методи роботи щодо формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення;
3. Проаналізувати використання конкретних методів формування мотивації навчальної діяльності школярів з порушенням мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток: навч.-метод. посіб. Львів: Світ, 2020. 264 с.
2. Мотивація як фактор успіху навчальної діяльності / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, наукова бібліотека; уклад.: Грущенко С. І.; вступ. ст. та бібліограф. ред. Неудачиної Т. І.; відп. ред. Коробкіна О. Г. Харків: ХНПУ, 2019. 40 с.
3. С. С. Pinder. Work Motivation in Organizational Behavior. 2nd ed. New York: Psychology Press, 2008. 586 p.
4. Стимулювання позитивного ставлення до навчання. Створення умов для ефективної мотивації на уроках. URL: <https://naurok.com.ua/stimulyuvannya-pozitivnogo-stavlennya-do-navchannya-stvorennya-umov-dlya-efektivno-motivaci-na-urokah-38131.html>
5. Формування мотивації до шкільного навчання в учнів. URL: <https://ryabushky.lbd-osv.gov.ua/informaciya-dlya-vчителiv-21-22-04-10-02-2020/>
6. Л. В. Дзюбко, Л. І. Гриценко. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема / Психолінгвістика. 2009. Вип. 4. С. 33-43.
7. Навчальна мотивація як один із критеріїв ефективності освітнього процесу. URL: <https://naurok.com.ua/navchalna-motivaciya-yak-odin-iz-kriteriiv-efektivnosti-osvitnogo-procesu-296409.html>
8. Формування мотивації навчальної діяльності учнів як засобу підвищення якості знань. URL: <https://naurok.com.ua/formuvannya-motivaci-navchalno-diyalnosti-uchniv-yak-zasobu-pidvischennya-yakosti-znan-67160.html>
9. Белова О. Б. Мотиваційна складова мовленнєвої готовності до школи дітей старшого дошкільного віку з логопатологією / Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 57, том 1, 2022
10. Гнатюк О.В. Роль учителя у формуванні мотивації молодших школярів до навчання в інформаційному суспільстві. Український психолого-педагогічний науковий збірник. № 19. 2020.

11. Berdnikova & Abashina. Cultivating motivational school-readiness for children with systemic speech disorders through the speech therapy. E3S Web of Conferences. 2020
12. Яновська Т. А. Особливості розвитку пізнавальної сфери молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення / Молодий вчений, No 3 (115), 2023
13. Белова О. Б. Особливості прояву емоційних переживань у молодших школярів з порушеннями мовлення / Актуальні питання корекційної освіти. 2023
14. Особливості навчальної діяльності дітей з тяжкими порушеннями мовлення. URL: <https://vseosvita.ua/library/osoblivosti-navchalnoi-dialnosti-ditej-z-tazkimi-porusennami-movlenna-tpm-228079.html>
15. Рекомендації "особливості навчання дітей з ООП". URL: <https://naurok.com.ua/rekomendaci-osoblivosti-navchannya-ditey-z-ooop-246657.html>
16. С. Ю. Конопляста, Т.В. Сак. Логопсихологія: навч. посіб.; за ред. М.К. Шеремет. К.: Знання, 2010. 293 с.
17. Педагогічна рада "Формувальне оцінювання: сучасні вимоги до успішного навчання". URL: <https://naurok.com.ua/pedagogichna-rada-formuvalne-ocinyuvannya-suchasni-vimogi-do-uspishnogo-navchannya-351980.html>
18. Проблеми формування мотивації навчальної діяльності учнів. URL: <https://naurok.com.ua/problemi-formuvannya-motivaci-navchalno-diyalnosti-uchniv-69925.html>
19. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник: довідкове видання. Київ: Либідь, 1997. 366 с.
20. Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri. Management. New York: Harper & Row, 1988. 777 с.
21. Словник із соціальної роботи. URL: <https://slovnyk.me/dict/socialwork>
22. Українська ділова і фахова мова: практичний посібник на щодень / М.Д. Гінзбург, І.О. Требульова, С.Д. Левіна, І.М. Корніловська; За ред. М.Д. Гінзбурга. 2-ге вид., випр. і доп. К.: ІНКОС, 2006. 654 с.

23. Гладиш Т. Формування мотивів і мотивації навчально-пізнавальної діяльності як психолого-педагогічна проблема / Проблеми підготовки сучасного вчителя. № 6(1). 2012.
24. Психологічна діагностика мотивації особистості до навчання в умовах інформаційного суспільства: монографія / Н. В. Пророк, Л. О. Кондратенко, Л. М. Манилова та ін.; за ред. Н. В. Пророк. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 131 с.
25. Behnaz Pakdel. The Historical Context of Motivation and Analysis Theories Individual Motivation. / International Journal of Humanities and Social Science Vol. 3 No. 18. 2013.
26. Motivation / Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/motivation/Debates-in-motivational-study>
27. 24. Приходько Ю. О., Толмачова О. Є. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, випуск 31, 2019.
28. Конспект лекцій з курсу “Теорія мотивації” / Укладач О.В. Прокопенко. Суми: Вид-во СумДУ, 2006. 171 с.
29. Психолого-педагогічний семінар-практикум «Проблеми формування мотивації навчальної діяльності учнів за сучасних умов»/. URL: <http://dpl.in.ua/images/Files/seminarmotyvazia.pdf>
30. Доповідь на тему «Що заважає і що допомагає дитині навчатися». URL: <https://naurok.com.ua/dopovid-na-temu-scho-zavazhae-i-scho-dopomagaе-ditini-navchatisya-83773.html>
31. Стимулювання позитивного ставлення учнів до навчання. URL: <https://psychologist.net.ua/stymulyuvannya-pozytyvnogo-stavlennya-uchniv-do-navchannya/>
32. Формування позитивної мотивації учіння учнів молодших класів. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/45-p-yatnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/309-formuvannya-pozitivnoji-motivatsiji-uchinnya-uchniv-molodshikh-klasiv>

33. Методи і прийоми формування позитивної мотивації та активізації навчально-дослідницької діяльності учнів. URL: http://gymnasium50.zp.sch.in.ua/metodichna_robota/metodichnij_visnik/_metodi_i_prijomi_formuvannya_pozitivnoi_motivacii_ta_aktivizacii_navchaljno-doslidnicjkoj_diyalnosti_uchniv/
34. Гнатюк О. В. Шляхи формування мотивації до навчання в учнів сучасної початкової школи. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/722411/1/Текст.pdf>
35. Волянюк А. Мотивація як фактор підвищення навчальної успішності молодших школярів. Науковий збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка». Том 1, № 27, с. 241-245. 2020
36. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук, К.: Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
37. Теоретичні засади корекційної роботи із учнями з особливими освітніми потребами. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/103/2616/5617-1?inline=1>
38. Рібцун Ю. В. Р Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 40 с.
39. Матющенко І. М. До проблеми соціалізації дітей з тяжкими порушеннями мовлення / Логопедія. 2012.
40. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. К.: ЦП «Компринт», 2016 583 с.
41. Логопедія: підручник. За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. 376 с.
42. Тищенко В. В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, випуск 32, 2016.

43. Мартиненко І. В. Сучасні підходи до класифікації мовленнєвих порушень у дітей та дорослих / Логопедія. № 1 2011.
44. Трофименко Л.І. Особливості розвитку особистості дошкільників з мовленнєвими порушеннями / Теоретичне і методичне забезпечення навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами, том 8. 2018.
45. Демченко Я. М. Засоби формування мотивації навчання молодших школярів / Педагогіка та психологія. Вип. 47. 2015.
46. Овчаренко М. С., Юрченко Г. П. Шляхи формування мотивації успіху до навчання в учнів 1 класу з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі / Norwegian Journal of development of the International Science (59(2)). 2021.
47. Прокопенко А.С., Ласточкіна, О.В. Використання математичних ігор для сенсорного розвитку молодших школярів із мовленнєвими порушеннями. Матеріали VII Всеукраїнської заочної науково практичної конференції. 2017.
48. Motivation – Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Motivation>